

וגיאומטריות רבות מהן נמצאות ביחידת נפח הסגורה ע"י מסגרת טבעית שנובעת מהצורה עצמה.

לקבוצת העבודות המורכבות ממשטח דו-מימדי המתפתל ונערך לתוך המימד השלישי, שייכות העבודות מסוג "קומפוזיציה לולינית" ו"התנשאות". לקבוצת העבודות המורכבות ממספר משטחים, דו-מימדיים במהותם, הנתונים בהתייחסות הודית בחלל, שייכות העבודות מסוג "מבנה", "קומפוזיציה" ו"צמחייה". קבוצה נוספת מהווים הפסלים בהם חוזר פייגין על תנועה ומרכזה בצורות חופשיות דו-מימדיות המוצבות, כמו בקבוצה הקודמת, בצורה קונטרפונקטית. אופיינים מסירת תנועה זו הם "אלומות", "קצב" ו"מעוף" ובמידה מסוימת גם "קומפוזיציה". גם הפסלים המציגים יחידות נפח ממשיות ומוגדרות כ"קומפוזיציה עם שני משולשים" או "דמות", נושאים אופי דו-מימדי מורכב בו מעוצבת התלת-מימדיות ע"י פריצות זוויתיות חדות ומתפתלות וע"י כליאת נפח חיצוני.

כאילוטרציה מצוינת להבנת הפסלים, משמשים הרישומים המוצגים בקומה התחתונה. התנועה ברישומים מודגשת היטב ועוזרת הרבה להבנת אספקטים נוספים והרגשת ההצבה התלת-מימדית של הפסלים עצמם.

מתי בסיס

"תערוכות תל-אביב" / הארץ / 30.12.60 / תע' יחיד / גלריה "צ'מרוינסקי" / תל-אביב

מתי בסיס, בוגר המכון לציור ופיסול ע"ש אבני, מציג את תערוכת היחיד הראשונה מפרי מכחולו. מסתבר שציורו של מתי בסיס יכול להיכלל בקבוצת האקספרסיוניזם המופשט, מכיוון שהוא מזדהה מבחינה חווייתית עם המצויר ומנסה להביע חוויה זו באמצעות מערך כתמי שלא נועד לייצג שום צורה או עצם פיגורטיבי או לאפשר "קריאת צורות". כל המאמץ של צייר מסוג זה מתרכז בשטח אחד ועיקרי: לנסות להעביר חוויה. וזהו גם הבוחן הסופי. עולה, איפוא, השאלה: האם הצליח באמת הצייר להעביר חוויה כזאת או לא? בדיקה מדוקדקת של הערכים הציוריים הטכניים - בכתם, צבע, צורה וכו' - תביא עד מהרה למסקנה שאין כמעט למצאם בציורו של מתי בסיס. המבנה כמעט אינו קיים (אם כי הוא מרומז בציורים 6; 9 ו-11). אין סגירה אורגנית של המשטח הציורי. הצבעים אינם מאורגנים, לא דינמית ולא סטטית, כלומר, אין להם כל משמעות בונה אף מבחינת כיוון משיכת מכחול. הצבע מונח במשיכות אטומות ויחד עם זה אפשר להבחין בניזילות בשולי המשיכה. ניזילות אלה אינן מאפשרות למשיכת המכחול לקבל משמעות של תנועה, בעוד שהאטימות והגוון הדהוי אינם מאפשרים להן להיות אלמנט בנייני בחלל. רובן של משיכות המכחול בניויות בכיוון אנכי מלמעלה למטה, מה שמוסיף לחוסר הבנייניות שלהן גם אם נראה אותן כמעצבות משטח דו-מימדי. מתי בסיס משתמש לעיתים בצבע עבה כבחומר, אך גם חומר זה אינו בא לידי כל ביטוי משמעותי ולמעשה אינו מעלה ואינו מוריד. כיוון שכל הערכים הציוריים

220

המקובלים אינם קיימים בציורי מתי בסיס, נשארת ההצדקה היחידה לביצועם והצגתם הניסיון לפעול עפ"י חוויה מסוימת ולהעבירה למסתכל. ייתכן מאוד שמתי בסיס פעל מתוך חוויה כזאת, אך נכשל לחלוטין בניסיונו להעבירה.

1961

צבי תדמור

"תערוכות תל-אביב" / הארץ / 13.1.61 / תע' יחיד / מוזיאון תל-אביב

כשבשנת 1950 "נתגלה" בפאריס הצייר ברנאר בופה, היה בו יותר מהתפרסמות צייר בעל קו אישי מסוים. היתה זאת הפגנה של גישה בציור, שהעדיפה את הקו הגראפי המוקצה והחריף על פני המגוון הצבעוני שהצטמצם לדרוגי כהה-בהיר בעיקר דרך סולם הצבעים האפורים. הצבעוניות בסוג ציור זה היתה בעלת חשיבות משנית ועיקרה היה להבליט את המבנה הציורי, הנסמך בעיקר על הרישום הגראפי. גישה זו של ברנאר בופה, זכתה להשפעה רבה בשנים 1950-1955 ואת אחת הווריאציות לגישה זו אפשר למצוא בתערוכתו של צבי תדמור.

עיקר ציורו של צבי תדמור בנוי על רישום ריאליסטי מוקצה ברורות ומסוגנן כשמעליו מונחים צבעים, בעיקר מקשת הצבעים האפורים-חומים, הממלאים את המשטחים המוגדרים ע"י הרישום. כמו אצל בופה גם כאן, התפקיד העיקרי שממלא הצבע הוא להדגיש הבדלי בהיר-כהה ולתת עוז לרישום עצמו. שלא כאצל בופה, נעלמת אצל תדמור אותה גרוטסקיות ו"עכביות" המאפיינת כל כך את ציורו של הראשון, במקומה מופיע גורם דקורטיבי ברור. כלומר, אם אצל בופה מופיע סוג הרישום והמגוון האפור בהקשר הדוק עם תוכן מסוים של בדידות, דיכאון ויאוש. הרי תוכן זה הוחלף ע"י תדמור בתוכן דקורטיבי-אסתטי טהור. דקורטיביות זו בולטת בעיקר בציורי החיות שתדמור עוסק בהן תדירות. הרישום מסוגנן ויחד עם זה חופשי למדי ובנוי על הקצאת קווים חוזרת, המקבלת ע"י כך משמעות של דינמיות מסוימת. רוב התעניינותו של הצייר מופנה לצורה החיצונית של הנושא, כלומר למסירה רפרזנטטיבית-גראפית מקובלת. חשיבותו המשנית של הצבע בציורי תדמור, בולטת עוד יותר כאשר סמוך לציורי השמן מוצגים רישומים שבהם אפשר למעשה למצוא את כל הנמטר בציורי השמן בלי שחסרון הצבע יגרע משהו מתוכנם, דהיינו, הצבע ממלא רק מקום דקורטיבי-אסתטי ולא מהותי בציורי השמן. דווקא ברישומים אפשר למצוא חופש רב יותר בבחירת הקו והגדרתו. מבחינה זו אפשר לטעון, במידה רבה של צדק, שגם ציורי השמן ברובם אינם אלא רישומים צבעוניים.

221